

Poñendo os lentes para a Protección da Infancia

MEMORIA ANUAL DE ACTUACIÓNS

2025

ÍNDICE

1. MARCO XERAL

- 1.1 Presentación
- 1.2 Contexto
- 1.3 Descrición do programa

2. INFORME DE RESULTADOS

3. CONCLUSIÓNS, PROPOSTAS E OBSERVACIÓNS

ANEXO I – VALORACIÓNS DO PROFESORADO

ANEXO II – VALORACIÓN DAS PERSÓAS FORMADORAS

ANEXO III – LISTAXE DE CENTROS PARTICIPANTES

ANEXO IV – APORTE GRÁFICO

1. MARCO XERAL

1.1 Presentación

A Asociación **“Abuso y Maltrato Infantil No. Galicia” (AMINO.Gal)** foi constituída o 26 de xuño de 2014 por un grupo multidisciplinar de profesionais procedentes de distintos ámbitos de intervención —sanidade, educación, servizos sociais, xustiza, ámbito psicosocial e comunitario, entre outros— da Comunidade Autónoma de Galicia. A creación da entidade responde á necesidade de contar cunha organización especializada que aborde de maneira integral a prevención, detección, intervención e sensibilización fronte a todas as formas de violencia exercidas contra a infancia e a adolescencia, así como á promoción dunha cultura social baseada no bo trato, na protección integral e no respecto efectivo dos dereitos das persoas menores de idade.

AMINO.Gal nace coa misión de contribuír á mellora da calidade de vida da infancia e da adolescencia, prestando especial atención ás situacións de vulnerabilidade, risco e desamparo, e actuando como axente activo de cambio social mediante a formación, o asesoramento técnico, a sensibilización comunitaria e a coordinación entre profesionais e institucións. A asociación fundamenta a súa actuación nos principios da Convención sobre os Dereitos do Neno, na perspectiva dos dereitos humanos, na igualdade de oportunidades e no interese superior do menor.

De acordo co establecido no artigo 5 dos seus estatutos, as finalidades da asociación concrétanse nas seguintes liñas de actuación:

- Sensibilizar, informar e asesorar á sociedade en xeral, a colectivos específicos, a persoas particulares e a profesionais de distintos ámbitos sobre a problemática dos malos tratos á infancia e á adolescencia, abordando todas as súas tipoloxías (física, psicolóxica, sexual, negligencia, explotación e outras formas de violencia).
- Desenvolver accións dirixidas á promoción do bo trato á infancia e á adolescencia, fomentando modelos educativos positivos, respectuosos e baseados no desenvolvemento emocional saudable, implicando a todos os axentes sociais: familias, profesionais, centros educativos, institucións e comunidade.
- Sensibilizar, informar e asesorar especificamente aos e ás profesionais relacionados co sistema de protección infantil sobre a importancia da prevención temperá, a detección precoz e a intervención coordinada ante situacións de risco, así como sobre a necesidade de establecer protocolos de actuación eficaces e respectuosos cos dereitos das persoas menores de idade.

- Formar e asesorar a profesionais e institucións públicas e privadas en materia de violencia contra a infancia, violencia entre iguais (acoso escolar, ciberacoso, violencia no ámbito dixital), parentalidade positiva e atención á infancia e adolescencia en situación de risco e/ou desamparo, favorecendo a adquisición de competencias técnicas e a actualización permanente de coñecementos.
- Promover, deseñar e desenvolver programas, proxectos e accións orientadas á defensa, promoción e garantía dos dereitos da infancia e da adolescencia, tanto no ámbito estatal como no contexto da cooperación internacional, contribuíndo á construción de contornas seguras e protectoras.
- Establecer sinerxías, redes de colaboración e alianzas estratéxicas con outras asociacións, entidades do terceiro sector, administracións públicas, universidades e institucións especializadas, co fin de compartir coñecementos, recursos e boas prácticas, e de reforzar o impacto das intervencións realizadas.

AMINO.Gal é a única asociación galega integrada na **Federación de Asociacións para a Prevención do Maltrato Infantil (FAPMI)**, circunstancia que lle permite participar activamente en espazos estatais de coordinación, investigación, formación e incidencia social e política no ámbito da protección da infancia. Esta pertenza supón un valor engadido ao posibilitar o intercambio de experiencias, a actualización constante de coñecementos e a participación en campañas e iniciativas de alcance estatal.

Dende a súa constitución, AMINO.Gal ten desenvolvido unha traxectoria continuada e consolidada centrada fundamentalmente na prevención, na sensibilización social e no apoio técnico a familias e profesionais. Entre as súas principais actuacións destacan o asesoramento a familias en materia de crianza e bo trato, a organización de xornadas, congresos, seminarios e accións formativas especializadas, a elaboración e difusión de materiais didácticos e de prevención adaptados a diferentes públicos, así como a impartición de cursos dirixidos a diversos perfís profesionais (educación, sanidade, servizos sociais, forzas e corpos de seguridade, ámbito xurídico, entre outros).

Estas actuacións leváronse a cabo tanto mediante iniciativas propias da entidade como a través de programas e proxectos financiados pola Xunta de Galicia, contribuíndo á mellora das competencias profesionais, á sensibilización da sociedade galega e ao fortalecemento do sistema de protección á infancia. Ao longo dos anos, AMINO.Gal consolidouse como unha entidade de referencia en Galicia no ámbito da prevención do maltrato infantil e da promoción do bo trato á infancia e á adolescencia, mantendo un compromiso firme coa defensa dos dereitos das persoas menores de idade e coa construción dunha sociedade máis xusta, segura e protectora para a infancia.

1.2 Contexto

Partindo dos datos achegados pola organización Save the Children, estímase que en España o 23 % das nenas e o 15 % dos nenos sofre algún tipo de violencia sexual antes de cumprir os 17 anos. Con todo, existen diversos factores sociais e culturais que dificultan tanto a denuncia como a persecución destes delitos: trátase, na maioría dos casos, de violencia exercida por persoas de máxima confianza dos/as menores, que utilizan unha posición de poder emocional e relacional que os/as nenos/as non poden controlar, e moitas veces non son plenamente conscientes do que lles está a acontecer durante longos períodos de tempo. Estas situacións, veladas e frecuentemente silenciadas, xeraran efectos psicolóxicos devastadores e comprometen de maneira significativa o desenvolvemento evolutivo, emocional e relacional das persoas menores de idade.

O marco normativo internacional supuxo un paso fundamental con entrada en vigor o 1 de xullo de 2010 do Convenio do Consello de Europa para a protección dos nenos, nenas e adolescentes contra a explotación e o abuso sexual —coñecido como Convenio de Lanzarote— que, baseado na Convención das Nacións Unidas sobre os Dereitos do Neno, recoñece o abuso sexual contra as/ós NNA como delito en calquera contexto: no fogar, en institucións de coidados, a través de redes de crime organizado ou a través da internet.

Dentro dese mesmo ámbito, o 29 de novembro de 2010 lanzouse en Roma a Campaña do Consello de Europa “Un de cada Cinco”, impulsando a firma, ratificación e aplicación do Convenio de Lanzarote, así como a dotación de ferramentas e coñecementos á sociedade para previr a violencia sexual contra a infancia e adolescencia.

En España, a Federación de Asociacións para a Prevención do Maltrato Infantil (FAPMI), en colaboración coa administración estatal (Ministerio de Sanidade, Política Social e Igualdade), apoiou e participou nesta campaña desde os seus inicios (na comunidade galega a través de Amino.Gal), promovendo recursos, formación e sensibilización ao longo de todo o territorio estatal.

A nivel galego, a realidade non é allea ás dinámicas estatais, aínda que presenta características propias. Segundo datos publicados polo Instituto Nacional de Estatística (INE), a taxa de individuos condenados por delitos contra a liberdade sexual en Galicia situouse en 10,5 por cada 1 000 habitantes de 14 a 17 anos en 2024, por encima da media estatal e cun incremento respecto a anos anteriores, o que reflicte unha maior

atención ao problema e, ao mesmo tempo, a persistencia desta forma de violencia nas idades xuvenís.

Ademais, os datos oficiais mostran un forte incremento das condenas por delitos sexuais en Galicia no ano 2024, tanto entre adultos como entre menores: as persoas condenadas por delitos contra a liberdade sexual aumentaron nun 40 % entre os adultos e duplicáronse entre os menores respecto ao ano anterior, con 34 condenas firmes no conxunto da comunidade.

Outros indicadores de criminalidade tamén amosan tendencias preocupantes: o total de delitos contra a liberdade sexual en Galicia aumentou significativamente nos últimos anos, con máis de 900 casos rexistrados, incluíndo agresións, abusos e outros delitos de natureza sexual, reflectindo un crecemento continuo e un maior coñecemento social e xudicial destes feitos.

Outro dato relevante é que, en Galicia, unha parte significativa dos casos de contacto sexual con menores a través de tecnoloxías dixitais (grooming) representa preto do 19 % dos casos rexistrados no conxunto de España, sinalando a importancia de abordar a violencia sexual tamén no ámbito dixital e formativo.

A pesar destes datos e do esforzo institucional e social por acadar unha maior detección e resposta, Galicia continúa afrontando desafíos estruturais, como a escaseza de profesionais especializados en todos os ámbitos da intervención —social, educativo, sanitario, policial, xudicial e terapéutico—, o que limita a capacidade de ofrecer respostas integradas, sensíbeis á idade e ao desenvolvemento, e adecuadas ás necesidades das persoas menores de idade vítimas de violencia sexual.

Neste contexto, a aprobación da Lei Orgánica de Protección Integral á Infancia e á Adolescencia fronte á Violencia (LOPIVI) en 2021 supón un marco normativo esencial para reforzar ferramentas de prevención e detección precoz. Un dos seus obxectivos estratéxicos, recollido no artigo 3, é “impulsar a detección precoz da violencia sobre a infancia e a adolescencia mediante a formación interdisciplinar, inicial e continua de todos os profesionais que teñen contacto habitual cos nenos, nenas e adolescentes”, promovendo a corresponsabilidade das administracións públicas e a implicación activa de todos os axentes sociais no recoñecemento e resposta á violencia.

A realidade galega, cunha poboación dispersa e con diferenzas territoriais no acceso a servizos especializados, esixe proxectos e intervencións adaptadas ao contexto local que reforcen as redes de protección, a formación profesional continuada e a visibilidade social da violencia sexual contra a infancia, coa finalidade de garantir un sistema de prevención, detección e atención eficaz que reduza o impacto desta forma de violencia

e protexa de maneira integral e efectiva os dereitos das persoas menores de idade en toda Galicia.

1.3 Descrición do programa

O Programa “**Poñendo os lentes para a protección da infancia**” é un proxecto integral de **prevención, detección e comunicación da violencia sexual contra a infancia e a adolescencia (VSI)**, dirixido á comunidade educativa e desenvolvido no ámbito dos centros de ensinanza de Galicia. O programa impleméntase en centros de **Educación Infantil e Primaria, Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato**, facendo especial incidencia, durante o presente ano, na **primeira etapa de Educación Infantil, así como en Secundaria e Bacharelato**. As actuacións desenvólvense nos centros situados nas principais cidades galegas, coa finalidade de **estender progresivamente a súa aplicación a outros territorios e contextos educativos**, contribuíndo así á creación dunha rede educativa máis ampla e comprometida coa protección da infancia e da adolescencia.

O proxecto parte da consideración do centro educativo como un **espazo clave de protección**, detección e intervención temperá fronte á violencia sexual contra as persoas menores de idade, dado o contacto continuado do profesorado e do persoal educativo co alumnado, así como a súa posición privilexiada para observar cambios de conduta, sinais de alarma e necesidades de protección. Neste sentido, o programa promove unha actuación coordinada entre profesorado, alumnado e familias, reforzando a corresponsabilidade na protección da infancia e adolescencia e aliñándose co marco normativo vixente, especialmente coa Lei Orgánica de Protección Integral á Infancia e á Adolescencia fronte á Violencia (LOPVI).

Obxectivo xeral

Contribuír á creación de **contornas educativas seguras e protectoras**, fortalecendo as capacidades da comunidade educativa para **previr, identificar de maneira temperá e actuar adecuadamente** ante situacións de violencia sexual contra a infancia e a adolescencia, garantindo a protección dos dereitos das persoas menores de idade.

Obxectivos específicos

- **Concienciar e sensibilizar** ao profesorado, ás familias e ao persoal educativo sobre a realidade da violencia sexual contra a infancia e a adolescencia na nosa sociedade, favorecendo a súa visibilización e o rexeitamento social desta forma de violencia.

- **Dotar ao profesorado de coñecementos e ferramentas prácticas de prevención**, adaptadas ás distintas etapas educativas, que permitan traballar co alumnado a educación afectivo-sexual, os límites persoais, o bo trato, a autoprotección e o dereito a pedir axuda.
- **Proporcionar ao alumnado ferramentas de prevención e autoprotección**, axeitadas á súa idade e nivel evolutivo, que lles permitan identificar situacións de risco, recoñecer comportamentos inadecuados e expresar de maneira segura posibles situacións de violencia.
- **Ofrecer ás familias recursos e orientacións** para a prevención da violencia sexual, favorecendo a comunicación aberta, a educación afectivo-sexual positiva e a detección temperá de posibles sinais de alarma.
- **Facilitar ao profesorado e ás familias ferramentas de detección**, que lles permitan identificar indicadores físicos, emocionais, condutuais e relacionais asociados á posible existencia de violencia sexual contra nenos, nenas e adolescentes.
- **Transmitir protocolos claros de actuación** ante unha sospeita ou revelación de violencia sexual infantil, informando sobre como actuar, a quen dirixirse e cales son as obrigas de notificación, garantindo sempre a protección da persoa menor de idade e evitando a revitimización.
- **Dar a coñecer e facilitar o uso de materiais específicos de prevención da VSI**, tanto propios como doutros organismos e entidades especializadas, promovendo a súa integración nas dinámicas educativas e familiares.
- **Favorecer a coordinación entre o ámbito educativo e outros sistemas de protección** (servizos sociais, sanitarios e xudiciais), reforzando unha resposta integral e coherente fronte á violencia sexual contra a infancia e adolescencia.

Persoas destinatarias

As persoas destinatarias directas do programa durante o presente ano foron principalmente **profesionais dos centros educativos de Educación Infantil (0-3 anos), Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato**, pertencentes a centros públicos, privados e concertados de diferentes concellos das catro provincias galegas. A selección destas etapas responde á relevancia do papel do profesorado na detección temperá, prevención e comunicación de situacións de violencia sexual contra a infancia e a adolescencia, así como á necesidade de reforzar a súa formación especializada neste ámbito.

Así mesmo, o programa mantivo unha orientación flexible e adaptada ás necesidades do territorio, atendendo tamén as solicitudes formativas de profesorado doutras etapas educativas, co obxectivo de dar resposta ás demandas emerxentes e ampliar progresivamente o impacto da intervención no conxunto da comunidade educativa galega.

As persoas destinatarias indirectas do programa son os **milleiros de nenos, nenas e adolescentes (NNA) de Galicia, así como as súas familias e persoas coidadoras**, que se benefician de maneira directa da capacitación dos seus/súas educadores/as. A formación recibida polos profesionais educativos contribúe a garantir unha maior protección da infancia e da adolescencia mediante a detección precoz e a notificación adecuada das situacións de risco ou violencia, así como a través da incorporación de ferramentas de prevención e autoprotección que permiten ás persoas menores de idade identificar situacións de perigo, expresarse con seguridade e solicitar axuda no caso de sufrir violencia sexual.

Principais actividades do ANO 2025

Actualización de formación dos/as técnicos/as

A actualización formativa dirixida aos/as técnicos/as que participaron nesta edición do programa *Poñendo os Lentes* tivo como obxectivo a revisión e posta ao día dos contidos de intervención. Esta acción formativa celebrouse no mes de xaneiro de 2025 e permitiu reforzar coñecementos, incorporar novos enfoques metodolóxicos e garantir unha intervención axeitada e actualizada conforme ás necesidades detectadas.

Ademais, levouse a cabo unha formación específica de 4 horas de duración centrada en dinámicas para a prevención, detección e notificación da violencia sexual infantil (VSI) en menores con discapacidade intelectual. Este seminario realizouse en modalidade en liña no mes de decembro e foi impartido por profesionais especializados na intervención con vítimas de violencia sexual infantil con discapacidade intelectual da Fundación Carmen Pardo-Valcarce (Madrid). Esta formación supuxo un reforzo clave das competencias técnicas do equipo, dotándoo de ferramentas prácticas e especializadas para unha atención máis eficaz e sensible a este colectivo.

Contacto cos centros educativos

Dende o equipo de coordinación do programa establécese o primeiro contacto cos centros educativos mediante o envío de correos electrónicos informativos, nos que se

presenta o contido do programa e as condicións de participación. Posteriormente, complétase este contacto inicial a través de comunicación telefónica, co obxectivo de resolver dúbidas, concretar intereses e facilitar a incorporación do centro ao programa.

A persoa de referencia designada polo centro adoita formar parte do equipo educativo ou do departamento de orientación, sendo a responsable de coordinar a participación do centro e de trasladar a información ao resto do profesorado e profesionais implicados.

Unha vez confirmada a participación, procédese á calendarización dos seminarios formativos, tendo en conta a dispoñibilidade do centro e do equipo formador. Todas as accións formativas programadas son rexistradas no aplicativo informático específico creado para a xestión do programa.

Neste aplicativo recóllense, entre outros datos, a data da xornada formativa, a persoa de contacto e os datos identificativos do centro, a modalidade de formación elixida (presencial ou en liña) e a asignación do/a formador/a responsable.

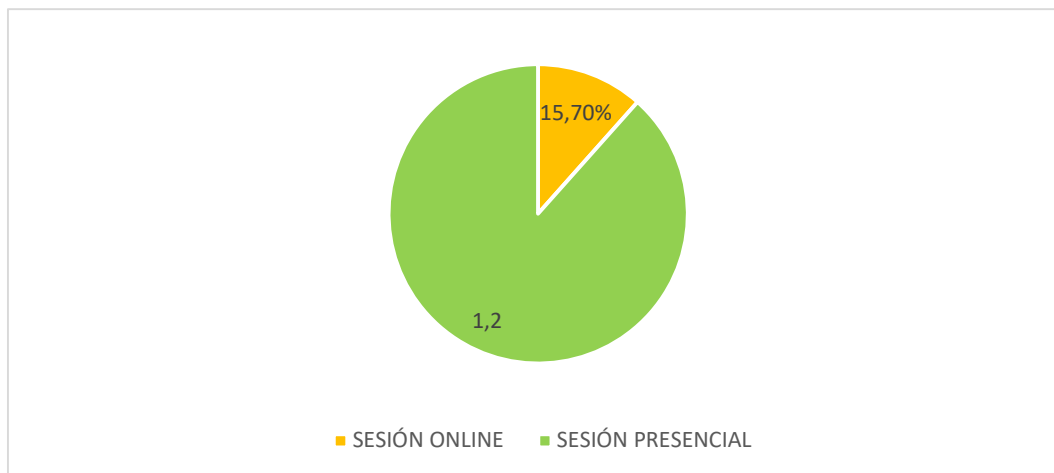
Tras a realización da xornada formativa, complétase o rexistro no mesmo aplicativo incorporando información relativa ao número de persoas asistentes, así como unha valoración xeral da participación e do desenvolvemento da sesión por parte dos/as formadores/as. Este procedemento permite realizar un seguimento sistemático da execución do programa e contribuír á avaliación continua da calidade e impacto das accións formativas.

Difusión nos centros educativos

Os/as técnicos/as comezaron en xaneiro a realizar os seminarios nos diferentes centros.

É o propio centro o que elixe a modalidade de realización da formación. Para facilitar a participación do profesorado, e tendo en conta a complicada disposición xeográfica de moitas concellos galegos se lles ofrece realizar o seminario de xeito presencial ou telemático.

Establécese un número mínimo de 12 asistentes para ofrecer a formación de maneira presencial, co obxectivo de optimizar recursos. En xeral hai unha preferencia por que se realicen de maneira presencial tal e como reflicte a figura 1.

Figura 1. Seminarios celebrados Online vs Presencial

No mes de xullo realizáronse sesións formativas online para facilitar a presenza no programa daqueles/as profesionais do eido educativo que o non recibiron a formación por decisión do centro e aínda así queren recibila, ou aqueles/as que non están neste momento exercendo a súa profesión pero queren obter esta información. Neste curso realizáronse **10 sesións online en aberto**. Neste caso, abriuse un aplicativo de inscrición onde se decidían a data da sesión e rexistraban os seus datos (nome e o correo electrónico) que eran utilizados para enviar a través do aplicativo ZOOM o enlace a sesión.

En todas as modalidades, despois de recibir a formación, por correo electrónico facilitase tanto o material de interese como o enlace para a enquisa de satisfacción e o certificado de asistencia á formación.

O material teórico impartido nas formación está a disposición dos/das profesionais na páxina da entidade www.aminogal.es

Seguimento de actuacións e asesoramento

O equipo de coordinación, no exercicio das súas funcións, desenvolveu unha labor continuada de supervisión das accións formativas levadas a cabo polo persoal técnico. Esta supervisión realizouse mediante un contacto permanente cos técnicos, tanto de maneira previa á realización das actuacións formativas —co obxectivo de preparar, orientar e garantir a correcta planificación das mesmas— como con posterioridade, para efectuar un seguimento exhaustivo e unha valoración dos resultados obtidos.

Así mesmo, a supervisión viuse reforzada coa asistencia, tanto en modalidade presencial como en liña, a determinadas actuacións formativas nas que se considerou necesario, co fin de asegurar a calidade, coherencia e adecuación das intervencións aos obxectivos establecidos.

Paralelamente, ao longo do ano celebráronse diversas reunións de coordinación do equipo, maioritariamente en formato en liña, así como unha reunión presencial. Nestes encontros abordáronse dúbidas e inquiredanzas detectadas durante o desenvolvemento do programa, definíronse liñas de actuación axustadas ás necesidades específicas do mesmo e realizouse unha avaliación conxunta das actuacións executadas, coa finalidade de introducir melloras continuas e incrementar a calidade das intervencións en futuras edicións.

Recollida e análise de datos

Unha vez rematadas as actuacións, as coordinadoras procederon á recompilación, revisión e análise detallada dos datos rexistrados na plataforma virtual. Este proceso permitiu avaliar o desenvolvemento das accións realizadas, comprobar o grao de cumprimento dos obxectivos establecidos e identificar posibles áreas de mellora, co fin de optimizar a planificación e execución de futuras actuacións.

Avaliación do Programa

- *Avaliación das sesións recibidas:* A avaliación das sesións formativas lévase a cabo mediante enquisas de valoración que son enviadas por correo electrónico a cada un dos centros participantes nos que se desenvolve o seminario. Neste correo facilítase unha ligazón de acceso á enquisa, a través da cal os centros poden cubrir de maneira sinxela e directa a valoración das sesións recibidas. A información recompilada permite coñecer o grao de satisfacción, a adecuación dos contidos e a calidade da intervención formativa.
- *Avaliación da participación do profesorado nas sesións:* A participación e o interese amosados polo profesorado durante as sesións avalíanse mediante unha escala específica de participación, que é rexistrada na plataforma de coordinación do programa. Esta valoración é realizada polas persoas encargadas de impartir as charlas, tendo en conta aspectos como a implicación activa, o interese mostrado e a interacción durante o desenvolvemento das sesións.
- *Avaliación xeral do programa:* A avaliación global do programa realízase a partir da recollida e análise de datos cuantitativos e cualitativos, entre os que se inclúen o número

de centros participantes, o número total de mestres e mestras formados/as e o nivel de satisfacción xeral manifestado polas persoas participantes. Estes datos permiten obter unha visión global do impacto do programa e serven como base para a toma de decisións orientadas á mellora continua das futuras edicións.

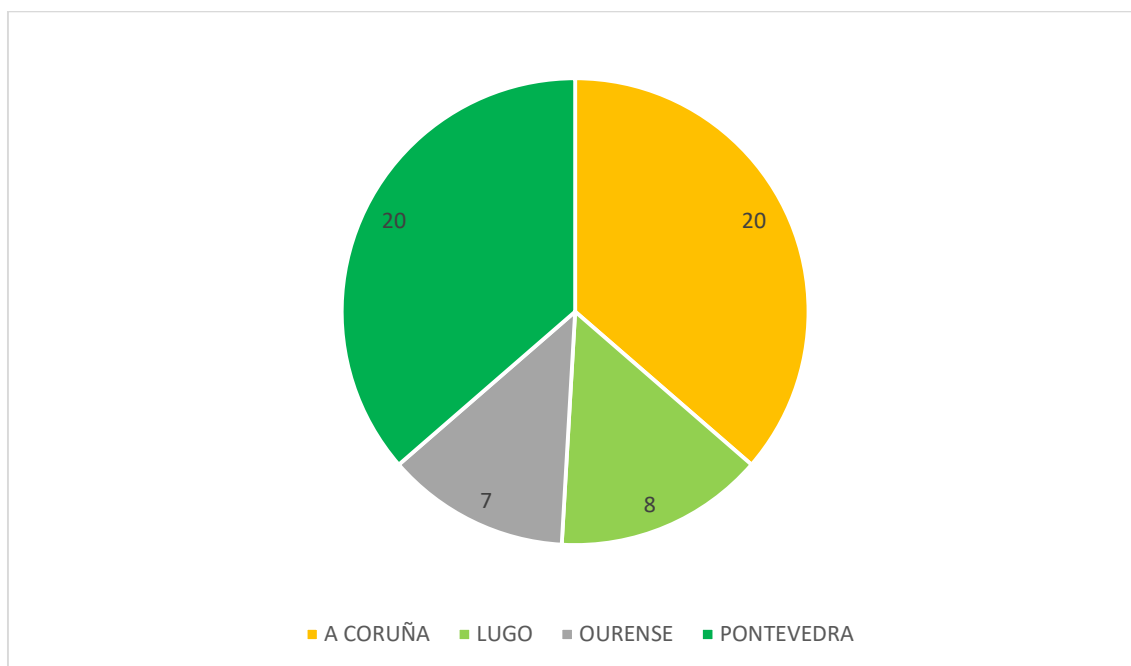
2. INFORME DE RESULTADOS

PARTICIPANTES

O Programa “**Poñendo os Lentes para a Protección da Infancia**” desenvolveu ao longo do período de execución diversas actuacións orientadas á sensibilización, detección temperá e prevención do abuso sexual infantil no ámbito educativo. Estas accións formativas chegaron a un total de **710 profesionais** pertencentes a **55 centros educativos de Galicia**, abrangendo, sobre todo, as etapas de Infantil, Secundaria e Bacharelato que permitiu unha intervención ampla e transversal no sistema educativo galego.

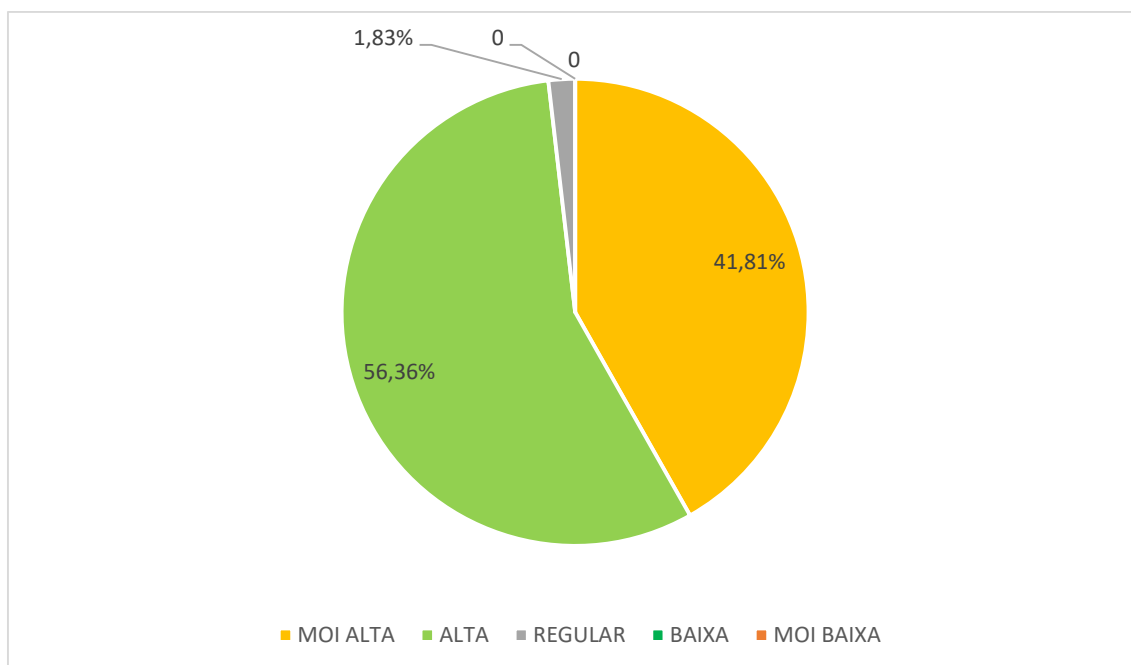
Para o desenvolvemento destas actuacións contouse cun equipo humano especializado, integrado por **dous técnicos de formación**, encargados da impartición das sesións formativas, e **dúas persoas coordinadoras**, responsables da planificación, organización, seguimento e avaliación do programa. Esta estrutura permitiu garantir a calidade das intervencións, a coherencia dos contidos e a correcta execución do programa conforme aos obxectivos establecidos.

Os centros educativos e profesionais formados/as se distribúen por provincias do seguinte xeito:

Figura 2. Centros participantes

Os/as técnicos de formación valoraron o interese e participación xeral amosado polos profesionais en cada seminario, obténdose os seguintes resultados:

Figura 4. Interese e participación

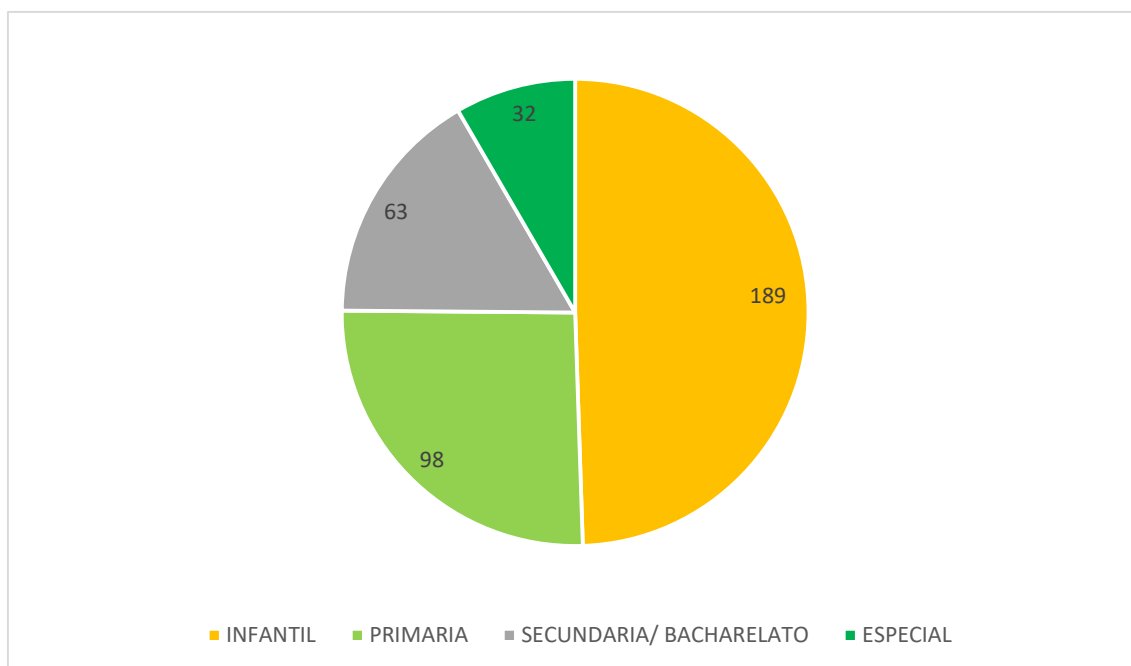
ANÁLISIS DA AVALIACIÓN.

A enquisa de avaliación do programa foi respondida por 382 participantes á mesma.

Esta enquisa cualitativa de resposta pechada, dividírase en catro bloques :información xeral, avaliación inicial de contidos, avaliación final de contidos, satisfacción xeral coas sesións.

Información xeral

A través desta enquisa tamén se xera o certificado de asistencia, polo que os datos persoais recollidos utilízanse exclusivamente para a elaboración automática do devandito documento. Así mesmo, solicítase información relativa á etapa educativa na que exerce o profesorado participante, co obxectivo de obter unha visión aproximada do alcance e da dimensión da formación, así como do número de etapas educativas representadas. Estes datos permitirán analizar o impacto potencial da acción formativa no conxunto da comunidade educativa e a prevalencia dos profesionais das distintas etapas educativas.

Figura 5. Participación por etapas educativas

Avaliación inicial. Coñecementos previos sobre violencia sexual infantil

Un dos principais obxectivos do programa é proporcionar coñecementos rigorosos e ferramentas prácticas que permitan previr a violencia sexual contra nenos, nenas e adolescentes, así como fomentar unha conciencia crítica sobre as distintas formas nas que pode manifestarse a violencia sexual na infancia e adolescencia. Resulta fundamental que a comunidade educativa identifique correctamente estas situacións para poder actuar de maneira temperá e adecuada.

Co obxectivo de coñecer a situación de partida antes do desenvolvemento das xornadas, levarase a cabo unha avaliación inicial que permita analizar o nivel de coñecemento previo e as experiencias existentes no centro educativo en relación coa prevención da violencia sexual infantil (VSI). Para esta avaliación empregaranse os seguintes indicadores:

- O grao de **coñecemento previo sobre datos básicos** e actuais relacionados coa violencia sexual infantil.
- A **realización previa de actividades**, programas ou accións de sensibilización e prevención da VSI no centro educativo.
- O **coñecemento dos principais indicadores**, sinais de alerta e factores de risco asociados á violencia sexual infantil.

A información recollida nesta avaliación inicial servirá como punto de partida para coñecer o nivel de formación, sensibilización e práctica profesional dos e das profesionais participantes antes do inicio das xornadas. Isto permitirá identificar fortalezas, necesidades formativas e posibles áreas de mellora, así como contextualizar os coñecementos previos coas realidades do seu traballo diario. Deste xeito, será posible avaliar de maneira máis precisa o impacto da formación no seu día a día profesional, tanto no incremento de coñecementos como na mellora das actitudes, capacidades de detección temperá e resposta ante posibles situacións de violencia sexual infantil. Os resultados obtidos a través das enquisas de avaliación contestados son os seguintes:

P. Coñecías as estatísticas de VSI antes desta xornada?

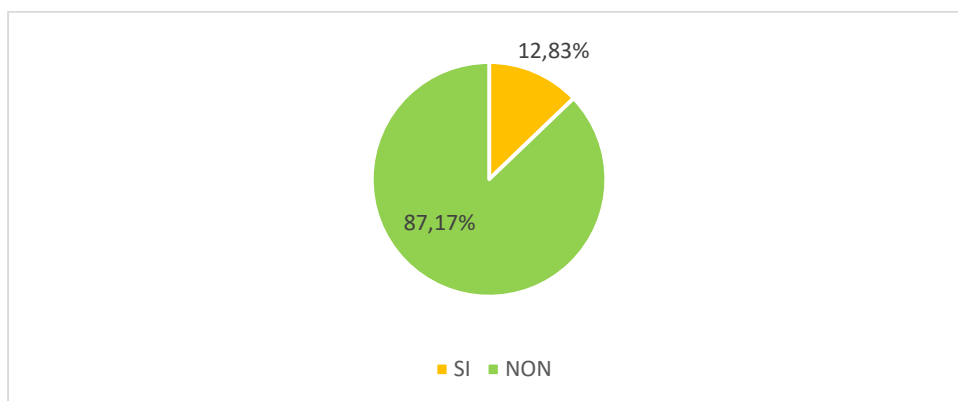

Figura 6. Coñecemento de datos de VSI

P. Realizáronse actividades de prevención de VSI no seu centro antes desta xornada?

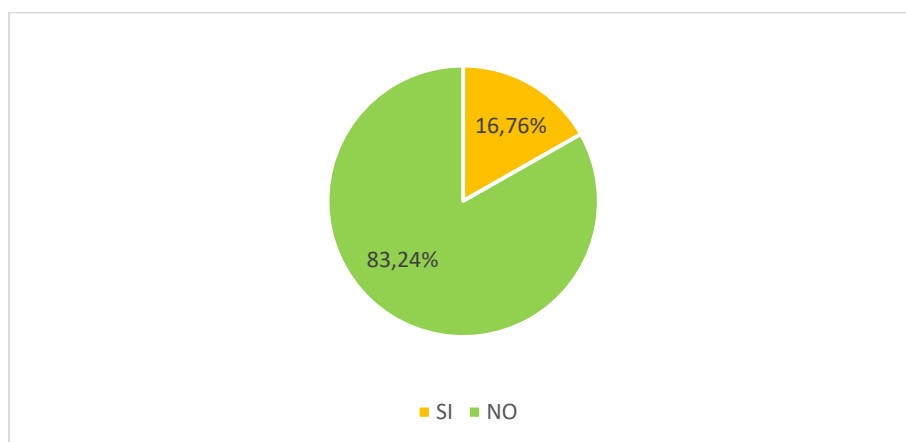

Figura 7. Realización previa de actividades no centro

P. Coñecías os indicadores de VSI antes desta xornada?

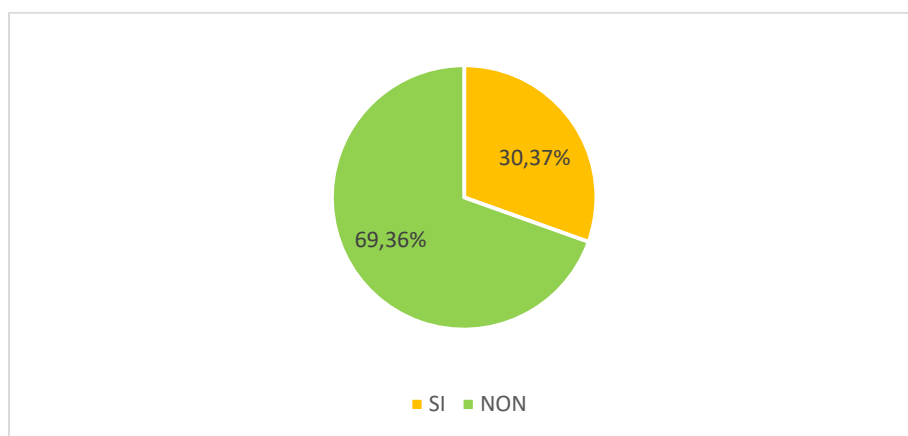

Figura 8. Coñecemento sobre indicadores de VSI

Avaliación final. Contidos adquiridos e previsión futura

Os obxectivos principais do Programa céntranse na sensibilización do profesorado dos distintos centros educativos de Galicia respecto á violencia sexual infantil, así como na dotación de coñecementos e ferramentas prácticas que faciliten a detección temperá, a prevención e a adecuada intervención ante posibles situacións de VSI. A formación do profesorado considérase un elemento clave para a creación de contornos educativos seguros e protectores.

Como obxectivo derivado destes, destaca a protección integral dos nenos, nenas e adolescentes que son ou poden ser vítimas de violencia sexual, favorecendo a identificación precoz dos casos e a activación dos mecanismos de actuación correspondentes.

Para avaliar o grao de consecución deste obxectivo utilizáronse dúas variables fundamentais: a **percepción de competencia profesional** do profesorado ante a posible detección ou **abordaxe dun caso** de violencia sexual infantil e a previsión de uso e aplicación do material e dos recursos de prevención facilitados durante a formación no contexto da aula. Estas variables permiten analizar tanto o impacto inmediato da formación como a súa potencial repercusión a medio e longo prazo na práctica educativa diaria.

Os resultados obtidos a través dos cuestionarios de avaliación contestados son os seguintes:

P. Saberías que facer no caso de que algún dos teus alumnos te contara que é vítima de VSI?

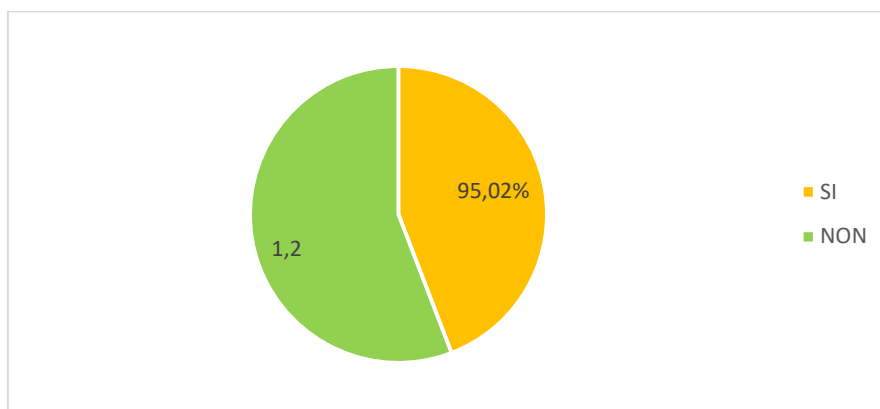

Figura 9. Percepción de competencia ante un caso de VSI

P. Pensas utilizar o material desta campaña cos teus alumnos/as?

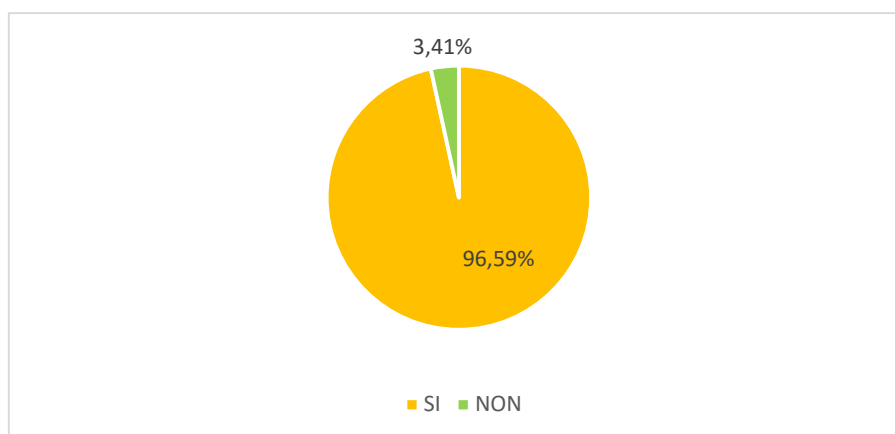

Figura 10. Previsión de uso do material

Satisfacción xeral. Valoración da sesión.

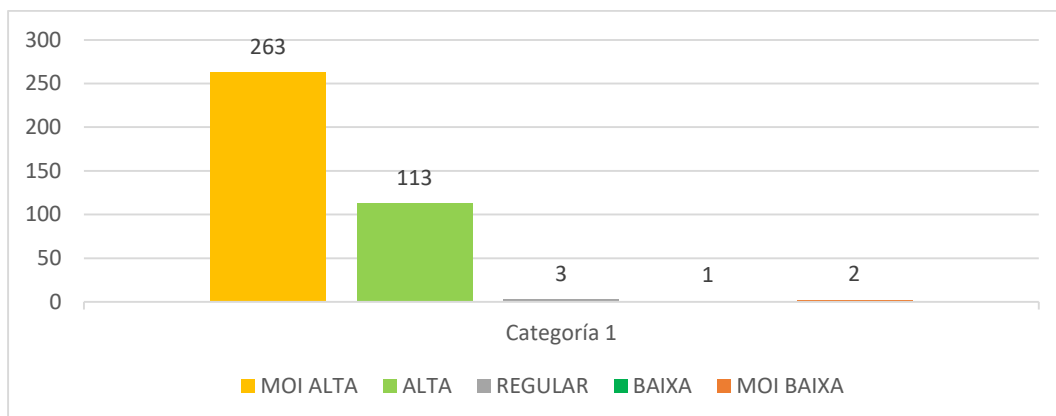
Para avaliar a calidade e a eficacia das sesións formativas, as persoas asistentes valoraron distintos aspectos clave da formación recibida. En concreto, puntuaron o grao de **dominio e competencia das persoas formadoras** sobre os contidos impartidos, a pertinencia e **necesidade da realización deste tipo de formación** no ámbito educativo, así como o nivel de **satisfacción xeral** coa acción formativa no seu conxunto.

Así mesmo, ofreceuse un espazo aberto para que as persoas participantes puidesen expresar libremente as súas observacións, suxestións e comentarios, o que permitiu recoller información cualitativa de grande valor para identificar fortalezas, detectar

posibles áreas de mellora e orientar o deseño de futuras accións formativas adaptadas ás necesidades reais do profesorado.

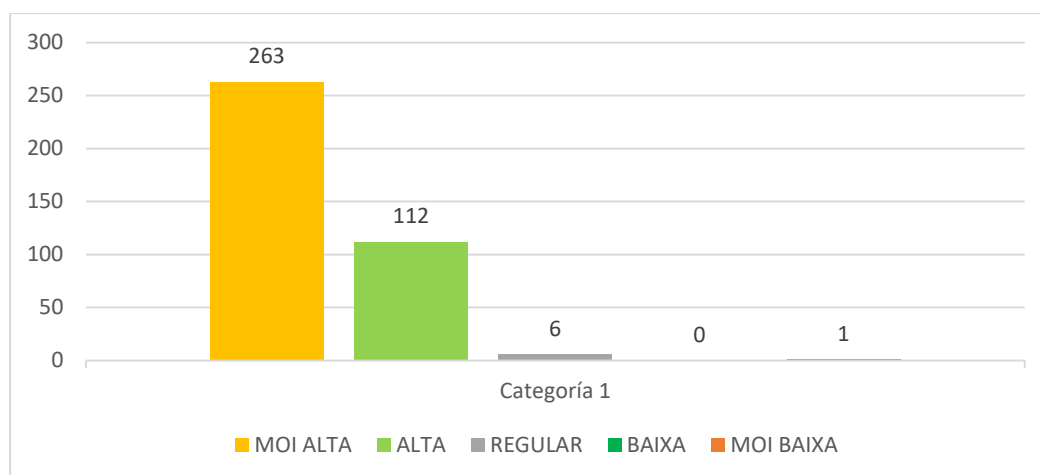
Os resultados obtidos a través dos cuestionarios de avaliación contestados son os seguintes:

P. Dominio dos/as formadores/as sobre a materia

Figura 11. Dominio dos/as formadores/as

P. Necesidade da realización desta formación

Figura 12. Necesidade da formación sobre VSI

P. Satisfacción xeral coa formación

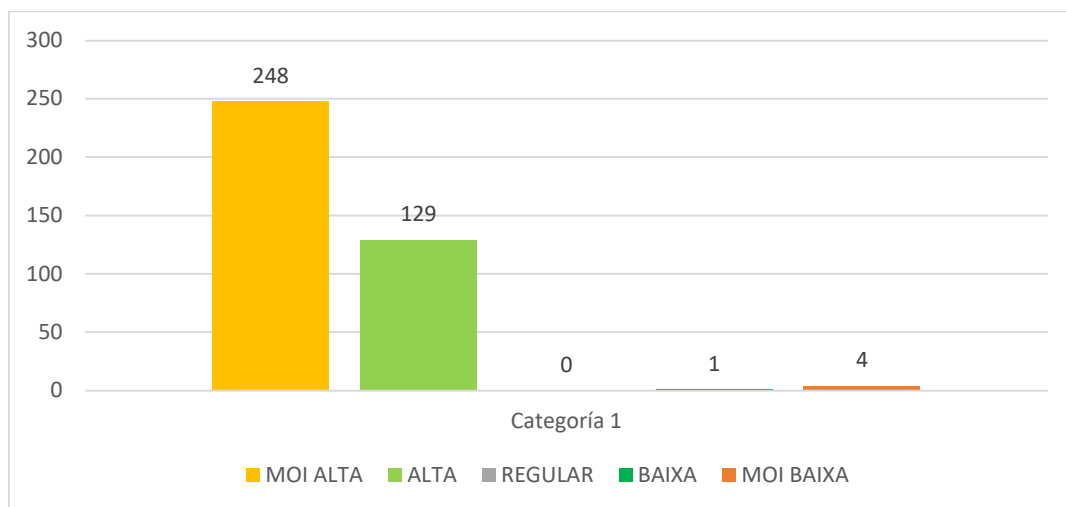

Figura 13. Satisfacción xeral

Con respecto ás **observacións sinaladas polos/as asistentes** centranse sobre todo en tres áreas: a satisfacción coa sesión e a persoa relatora, a sensibilización e visibilización dun tema que descoñecían e diversos aportes ás sesións.

Algúns comentarios/observacións son:

- Satisfacción coa xornada:
- “A ponente foi clara e explicita. En xeral a formación superou as miñas expectativas iniciais . Servíume para recadar información e para reflexionar”
- “Unha formación moi recomendable!”
- “Dar as grazas pola información. Foi un curso moi ameno cheo de información importante que teremos en conta no noso día a día. Gustoume ser partícipe. Un saúdo e, de novo, grazas.”
- “A xornada foi clara e concisa. O tempo axustouse á información, planamente relevante e esclarecedora para coñecer qué facer ante este tipo de situacións. Ademais, o formador tiña gran dominio do tema e foi unha exposición clara e aberta a aclarar as dúbidas. Plenamente satisfeita con esta formación.”
- “Considero que esta formación es fundamental para cualquier profesional que trabaje con menores. Ofrece información clara y recursos prácticos.

Fue una sesión breve pero muy enriquecedora, que me ayudó a tomar conciencia y a mejorar la intervención ante posibles situaciones de abuso infantil.”

-“Estos cursos parécenme moi importantes e esenciais para recordar que esas cousas están ahí presentes por desgracia e encántame a maneira que tendes de volcalo ó alumnado, con xogos, contos...

É fundamental incorporalo nas escolas para que os nenos e as nenas empecen dende moi pequenos a saber dicir NON, a saber distinguir o que está ben e o que non está ben neste ámbito.”

-“A formadora imparte moi ben os contidos chegando ás ointes a mensaxe perfectamente. Moi amena. Formación moi interesante en todo o ámbito educativo, con puntos clave para poder actuar que descoñeciamos.”

-“Toda a información foi moi positiva para o centro .As. Indicacions precisas así como todos os pasos a seguir nos diferentes casos que podían xurdir.”

-“Me parece maravilloso haberme a topado con esta formación de casualidade estos días, moitas grazas pola labor que levades a cabo xa que hay moita desinformación.”

-“Moi necesaria esta formación para o colectivo docente. Moi productiva e moi instructiva. Estou moi contenta de ter realizado a xornada de formación.”

-“Houbo unha moi alta satisfacción xeral coa formación. Varios dos asistentes incluso me agradeceron que desde o departamento de Orientación se lles dera a oportunidade desta sesión e así poder levar unha idea sobre un tema que descoñecían totalmente.”

-“Formación de calidade, aportando tanto contidos coma casos reais recentes que axudan a tomar conciencia tanto sobre o indicios coma os protocolos de actuación. O formador sabe do tema sendo conciso e claro na súa exposición.”

- Sensibilización e visibilización:

-“Pareceume imprescindible, antes non sabería como actuar nun caso así, agora xa sei. Foi moi interesante e amena”

-“Encantounos (falo en nome de todas as asistentes) a charla, éramos descoñecedoras de moitos dos aspectos tratados, principalmente de cómo actuar ante un caso que se nos puidera presentar. Moitísimas grazas pola información.”

-“Moitas grazas pola formación. Foron un par de horiñas moi interesantes e dinámicas que no meu caso, aportaron información antes descoñecida.”

-“A verdade é que Alejandro fixo a charla moi amena....dentro da temática tan dura que se trata. Creo que me veu moi ben para reflexionar sobre cousas que quizáis normalizamos no día a día.”

-“Gústome moito, disfruteino e pareceime moi interesante xa que no meu ámbito laboral nunca antes se deran a coñecer este tipo de cursos nin de marcos de prevención.”

-“A formación resultoume moi completa, apoida por numerosos exemplos e casos reais que axudaron a comprender mellor os contidos. Ademais, destacaría a boa transmisión das dinámicas e o material didáctico facilitado, que foron de gran utilidade para o aproveitamento do curso e para futuras imparticións de sesións formativas.”

-“O curso Poñendo os lentes resolveume dúbidas sobre como actuar cando un alumno, familiar ou coñecido acude a unha persoa para contar que é vítima de abusos sexuais.”

-“Eu non tiña recibido nunca formación neste ámbito, a pesares de que levo na ensinanza 24 anos.

Non era coñecedora do protocolo de actuación e descoñecía a diferenza entre notificar e denunciar. Penso que é necesaria unha maior formación para o profesorado.”

-“Formación de calidade, aportando tanto contidos coma casos reais recentes que axudan a tomar conciencia tanto sobre o indicios coma os protocolos de actuación. O formador sabe do tema sendo conciso e claro na súa exposición.”

- Aportacións:

-“Foi un curso moi interesante. A ponente explicaba de maneira moi clara os contidos a tratar. Sería apropiado que o curso durase algunha hora máis, para profundizar máis no tema.”

-“Considero moi importante facer esta formación en tódolos centros educativos. Inclusive sería interesante invitar ás familias, non está demais que estivesen tamén pendentes dos indicadores ou que se dende a escola se abre un protocolo comprendan o porqué. As cifras son o bastante importantes como para que os profesionais estemos formados e poidamos colaborar na prevención ou detección desta lacra. Ter os pasos claros axuda moito a ter tranquilidade nun momento de tantos nervios.”

-“Precisaríamos renovar dita formación anualmente a inicio de curso”

-“Debería ser mais habitual este tipo de formación xa que a sociedade demanda estar mais formada. Debería haber mais cursos tanto a nivel primeiros auxilios como a nivel de riscos infantis e detección preventiva a todos os niveles.”

2.1 Programa completo

Engadindo o número de persoas participantes das anteriores edicións do Programa (dende o ano 2018) o cómputo total de profesionais formados a través do Programa Poñendo os Lentes ata agora é de **7.659 participantes.**

3. CONCLUSIÓNS, PROPOSTAS E OBSERVACIÓNS

Principais conclusións:

A avaliación das accións formativas desenvolvidas pon de manifesto un elevado grao de satisfacción e adecuación ás necesidades reais do profesorado, tanto a través da participación activa durante as sesións como das valoracións recollidas nas enquisas posteriores. O profesorado destaca positivamente o formato dos contidos, a súa claridade expositiva e a orientación práctica da formación, considerándoa unha ferramenta útil, concisa e adaptada á realidade dos centros educativos e da súa contorna profesional.

Un dos aspectos máis valorados é a actualización dos contidos en relación coas recentes modificacións legais e cos novos enfoques conceptuais en materia de protección da infancia, información que resulta novidosa para a maior parte das persoas participantes. Así mesmo, recoñécese de maneira expresa a accesibilidade e dispoñibilidade da entidade organizadora para resolver dúbidas e ofrecer acompañamento posterior á finalización das sesións, o que reforza a aplicación efectiva dos coñecementos adquiridos.

O carácter participativo e dinámico das accións formativas, que favorece a intervención directa do profesorado a través da análise de casos, exposición de dúbidas e intercambio de experiencias, contribúe de forma significativa á mellora da comprensión dos contidos e á súa integración na práctica profesional cotiá. Este enfoque metodolóxico incrementa o impacto da formación e promove unha maior implicación dos e das participantes.

A elección do persoal técnico e relator foi amplamente validada polas persoas asistentes, que salientaron o seu alto nivel de especialización, a calidade pedagóxica e a claridade na transmisión dos contidos. Estes factores resultan determinantes para garantir unha formación rigorosa, solvente e de calidade, acorde cos obxectivos de prevención, detección e intervención fronte á violencia sexual cara á infancia.

Non obstante, persiste unha necesidade evidente e non cuberta de formación específica neste ámbito. Un número significativo de profesionais da educación continúa carecendo de coñecementos básicos e de ferramentas prácticas para a detección temperá, a prevención e a correcta notificación de situacións de violencia sexual infantil. Esta carencia formativa xera inseguridade profesional e dificulta a resposta adecuada ante posibles casos, evidenciando a necesidade dunha formación continuada e sistemática.

A actualización constante do profesorado resulta imprescindible, tanto para reforzar e ampliar os coñecementos das persoas que xa contan cunha formación previa, como para garantir o acceso á información básica ao profesorado de nova incorporación ou a aquel que non tivo oportunidade de recibir esta formación con anterioridade. Deste xeito, contribúese á creación de contornas educativas máis seguras e á garantía efectiva dos dereitos da infancia.

Cómpre sinalar, ademais, que o acceso á formación nos centros educativos depende, na actualidade, da decisión dos equipos directivos ou dos departamentos de orientación, o que xera desigualdades no acceso a ferramentas esenciais de protección da infancia. A capacitación do profesorado nesta materia non debería estar condicionada á sensibilidade individual nin á percepción de prioridade dun grupo reducido de persoas.

De feito, conséntase a existencia de profesorado que manifesta a necesidade de recibir esta formación a título individual, mesmo cando os seus centros non a contemplan.

En resposta a esta realidade, e co obxectivo de garantir a igualdade de acceso á formación e ampliar o seu impacto, decidimos impulsar accións formativas de inscrición aberta en modalidade en liña. Estas sesións diríxense ao profesorado que non puido participar nas formacións organizadas nos seus centros, a persoas interesadas cuxos centros non ofertan esta formación e a profesionais da educación que non se atopan actualmente en activo, pero desexan adquirir ou actualizar competencias neste ámbito.

Propostas de mellora e liñas de actuación

1. Impulso institucional da formación obrigatoria en materia de violencia contra a infancia

Tal e como establece a Lei Orgánica 8/2021, de protección integral á infancia e á adolescencia fronte á violencia (LOPVI), no seu artigo 5, recoñécese a obrigatoriedade de que os e as profesionais con contacto habitual con persoas menores de idade contén cunha formación especializada, inicial e continua, en materia de prevención, detección e actuación fronte á violencia. Esta obrigatoriedade abrangue de maneira directa ao persoal docente, ao tempo que atribúe ás administracións educativas a responsabilidade de promover e garantir o acceso a estes programas formativos.

Propónse que desde as institucións educativas e administracións competentes se inste de maneira activa ao profesorado a participar neste tipo de accións formativas, reforzando o seu carácter prioritario e promovendo unha maior implicación e rigor na súa realización. Así mesmo, considérase necesario fortalecer o papel das persoas coordinadoras de benestar e protección nos centros educativos, facilitando que favorezan, impulsen e integren de forma sistemática actividades formativas deste tipo na programación anual dos centros.

2. Ampliación da duración e profundidade das accións formativas

A experiencia acumulada amosa que, aínda que os contidos impartidos teñen un carácter básico e práctico, o tempo dispoñible nas sesións resulta insuficiente para dar resposta adecuada ás inquedanzas, dúbidas e necesidades do profesorado participante.

Propónse o deseño e implementación de formacións máis extensas no tempo, estruturadas en varios módulos ou sesións, que permitan profundar nos contidos, traballar casos prácticos con maior detalle e ofrecer espazos suficientes para a reflexión e resolución de dúbidas. Este enfoque contribuiría a unha mellor adquisición de competencias e a unha aplicación máis efectiva dos coñecementos no ámbito educativo.

3. Acompañamento e intervención directa co alumnado nos centros educativos

Durante o último ano detectouse unha demanda reiterada por parte dos centros educativos de accións formativas e talleres específicos dirixidos ao alumnado. Aínda que nas sesións co profesorado se explica como abordar a prevención da violencia sexual coa infancia, en moitas ocasións os docentes non se senten suficientemente preparados ou carecen de seguridade para realizar estas intervencións de maneira autónoma.

Propónse ofrecer un acompañamento directo ao profesorado nestas primeiras intervencións, mediante a realización conxunta de sesións preventivas co alumnado ou a implementación de talleres iniciais guiados polo persoal técnico especializado. Isto permitirá reducir o medo ou a inseguridade inicial do profesorado e favorecerá a continuidade das accións preventivas no tempo.

4. Actualización e mellora do material de prevención

Constátase a necesidade de actualizar e mellorar o material de prevención utilizado actualmente, como o material “Kiko y la Mano” do Consello de Europa. Ademais de que pertence a unha campaña xa está pechada, atópase obsoleto, o que limita a súa eficacia e dificultade a adaptación ás necesidades actuais dos centros e do alumnado.

Propónse desenvolver material propio do programa, actualizado e adaptado á realidade galega, que permita:

- Reforzar as aprendizaxes adquiridas polo alumnado.
- Dotar ao profesorado de recursos específicos e prácticos para a prevención da violencia sexual.
- Garantir que a institución galega dispón de contidos propios, oficiais e actualizados, independentes de campañas externas.

5. Integración da formación en violencia contra a infancia na formación académica inicial

A violencia contra a infancia, e en particular a violencia sexual, continúa sendo unha temática descoñecida para moitos profesionais que traballan con menores. Proponse a incorporación destes contidos de maneira transversal e obrigatoria nos plans de estudo das carreiras universitarias e ciclos formativos vinculados ao ámbito educativo, social e sanitario, de modo que os futuros profesionais accedan ao exercicio laboral cunha base mínima de coñecementos e competencias.

6. Garantía de continuidade e actualización permanente do programa

Tanto a entidade executora como as persoas participantes coinciden de maneira unánime na necesidade de dar continuidade ao programa formativo. Resulta fundamental que a comunidade educativa conte cun recurso estable, continuo e actualizado en materia de violencia sexual contra a infancia, permitindo manter a conciencia activa sobre esta realidade, garantir ferramentas adecuadas para a súa xestión e reforzar accións preventivas dirixidas ao alumnado, contribuíndo á redución da incidencia e prevalencia desta tipoloxía de violencia.

Observacións

Durante o presente ano incorporáronse dúas novas etapas educativas ao programa formativo: as escolas infantís e os Institutos de Educación Secundaria (IES), co obxectivo de ampliar o alcance da intervención e dar resposta ás necesidades específicas detectadas en diferentes niveis do sistema educativo.

No caso das escolas infantís, nesta primeira fase participaron exclusivamente centros dependentes da área de Benestar Social, estando prevista para o vindeiro ano a ampliación progresiva do programa ao conxunto de centros públicos e privados. A acollida do programa neste ámbito foi moi positiva, cun alto nivel de participación e interese por parte do persoal docente. Segundo manifestaron as propias profesionais, a etapa de educación infantil adoita contar con menos oportunidades de acceso a accións formativas específicas, polo que a realización dunha formación centrada nunha

temática de tanta relevancia como a prevención da violencia sexual contra a infancia supuxo un forte elemento motivador. Este contexto favoreceu unha implicación activa nas sesións e unha valoración especialmente positiva da utilidade práctica dos contidos ofrecidos.

No caso dos IES, a situación presenta características diferenciadas. Existe unha demanda real de formación, especialmente entre o profesorado de Educación Secundaria Obrigatoria, que manifesta interese en dispoñer de ferramentas que lles permitan identificar, xestionar e actuar ante posibles casos de violencia sexual contra a infancia e a adolescencia. Aínda que os niveis de participación non alcanzan os rexistrados nas etapas de educación infantil e primaria, obsérvase un número significativo de docentes sensibilizados e interesados en adquirir competencias nesta materia.

Porén, detectouse tamén unha menor implicación por parte doutros sectores do profesorado dos IES, especialmente no ámbito de Bacharelato, onde persiste a percepción de que este tipo de contidos non forman parte das súas responsabilidades, ao consideralos alleos ao currículo académico estrito. Esta visión provoca, na maioría dos casos, unha desvinculación tanto da formación como da xestión de situacións relacionadas coa violencia contra a infancia, o que supón unha dificultade engadida para a implantación transversal do programa neste nivel educativo.

Como consecuencia, identifícase unha dificultade específica de participación nos IES, derivada tanto da organización interna dos centros como das percepcións profesionais existentes sobre a responsabilidade educativa máis alá do ámbito curricular. De cara ás vindeiras edicións do programa, prevese o deseño de estratexias específicas para paliar estas dificultades, tales como a adaptación dos contidos ás realidades da educación secundaria e do bacharelato, a sensibilización dos equipos directivos e a posta en valor do papel do profesorado de todas as etapas na protección integral da infancia e da adolescencia, en coherencia co marco normativo establecido pola LOPIVI.

Neste ano tamén fomos requiridos pola rede RAOGAL para impartir accións formativas dirixidas a orientadores e orientadoras escolares. Tamén nas formacións contamos cunha ampla participación de docentes da especialidade de educación especial, o que puxo de manifesto o interese e a necesidade de formación específica neste ámbito.

ANEXO I – VALORACIÓNS DO PROFESORADO

Enquisa de valoración da sesión recibida

Especialidade:

Data de realización da formación:

Nome e apelidos (Obrigatorio para recibir o certificado de asistencia)

¿Coñecías as estadísticas de violencia sexual infantil antes desta xornada?

Si ☐ Non ☐

En caso afirmativo, ¿onde a coñeciches?

¿Realizáronse actividades de prevención de Violencia Sexual contra a infancia no seu centro antes desta formación?

Si ☐ Non ☐

¿Coñecías os indicadores de Violencia sexual contra a infancia antes desta xornada?

Si ☐ Non ☐

¿Pensas utilizar o material desta campaña cos teus alumnos/as?

Si ☐ Non ☐

¿Sabías que facer no caso de que algún dos teus alumnos te contara que é vítima de VSI?

Si ☐ Non ☐

¿Cres necesaria a existencia dun protocolo específico a seguir ante unha sospeita de VSI?

Si ☐ Non ☐

Satisfacción coa xornada:

Dominio dos formadores sobre a materia:

Moi baixa ☐ Baixa ☐ Regular ☐ alta ☐ Moi alta ☐

Necesidade da realización desta formación:

Moi baixa ☐ Baixa ☐ Regular ☐ alta ☐ Moi alta ☐

Satisfacción xeral coa formación:

Moi baixa ☐ Baixa ☐ Regular ☐ alta ☐ Moi alta ☐

Observacións e comentarios:

ANEXO II – VALORACIÓN DAS PERSOAS FORMADORAS

Rexistro e valoración das persoas formadoras

Data:

Nome do Centro:

Poboación:

Nº de asistentes:

Interese e participación: (Moi alto, Alto, Regular, Baixo, Moi Baixo)

Observacións:

ANEXO III – LISTAXE DE CENTROS PARTICIPANTES

GA Bueu
GA Marín
IES Escolas Proval
CPR Pablo VI Fátima
CEIP Mosteiro-Bembrive
GA Rianxo
GA Curtis
CEIP Manuel Fraga Iribarne
CEIP Valle-Inclán
GA Coristanco
GA Chantada
GA Taboada
GA Cangas - A Choupana
GA Fene
GA Fene - Barallobre
GA Santiago de Compostela - Castiñeiriño
EI Catabois
GA A Illa de Arousa
GA Boiro
GA Boiro - O Salتيño
GA Pontevedra - Monteporreiro
GA Mazaricos
CEIP As Mercedes
GA Carnota
GA A Guarda
CPR Plurilingüe Padres Somascos
EEI Vila Laura
IES Praia Barraña

CEIP Plurilingüe Rodolfo Núñez Rodríguez

IES Agra de Raíces

IES Perdouro

CEIP de Viñas

CEIP Plurilingüe de Chancelas

CEIP Mestre Manuel García

CEIP de Refoxos

CPR San José

IES Plurilingüe de Ames

CPR Ntra. Sra. de los Remedios

CEIP A Xunqueira Nº 1

IES Muralla Romana

CPR Seminario Menor Diocesano San Pelayo

CEIP Luis Pimentel de Lugo

CEIP de Marcón

IES de Cacheiras

CEIP Bibeí

IES Carlos Casares

CPR Sonrisas y Lágrimas

CEIP SANTA MARIA

CEIP Xoán de Requeixo

CPR Plurilingüe Losada

Rede Raogal

Colexio Plurilingüe Divino Maestro

CEIP As Forcadas

CPR Cervantes de Lugo

CPR Ludy

ANEXO IV – APORTE GRÁFICO

Exemplo de publicación en Instagram para sesións online

Sesión con Profesionais de CEIP

Sesión con orientadores/as

[illegible]

Exemplo de correo informativo coa infografía das Consellerías